

Ключові слова: воєнна політика, складова, національна безпека, держава, національні інтереси, система, оборона, реалії, перспективи.

Резюме

Антонов В. А. Военная политика Украины: современные реалии и перспективы.

В статье исследуются содержательные аспекты военной политики Украинского государства в контексте обеспечения национальной безопасности Украины. Указывается, что обеспечение национальной безопасности требует выработки качественно новой военной политики, направленной на эффективную защиту национальных интересов, комплексное реформирование системы национальной безопасности и обороны нашей страны.

Ключевые слова: военная политика, составляющая, национальная безопасность, государство, национальные интересы, система, оборона, реалии, перспективы.

Summary

Antonov V. Military policy of Ukraine: modern realities and prospects.

The article deals with the substantive aspects of military policy of the Ukrainian state in the context of national security of Ukraine. It is noted that national security requires the elaboration of qualitatively new military policy to the effective protection of national interests, a comprehensive reform of the system of National Security and Defense of Ukraine.

Key words: military policy, component, national security, state, national interests, system, defense, realities, prospects.

УДК 342.4

В. О. ДЕМИДЕНКО

Володимир Олексійович Демиденко, кандидат юридичних наук, доцент, професор Національної академії внутрішніх справ

РЕАЛІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В АСПЕКТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Нелегкий період розвитку проходять нині Українська держава та громадянське суспільство.

З одного боку, маємо значний спектр внутрішніх проблем у різних сферах життєдіяльності (політичній, економічній, демографічній, екологічній тощо), що накопичилися за роки незалежності, і вже давно потребували свого нагального вирішення.

З іншого боку, бачимо анексію Автономної Республіки Крим, фактичну збройну агресію Російської Федерації у формі гібридної війни на Донбасі та низку інших як реальних, так і вірогідних зовнішніх загроз суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України.

І на всі ці питання необхідно оперативного давати відповідь. І ця відповідь полягає у широкомасштабних динамічних реформах. У правовій сфері – це передусім: судово-правова, парламентська, адміністративно-територіальна, гуманітарна (вдосконалення конституційно-правового статусу людини і громадянина), бюджетна, фінансова, муніципальна та інші реформи.

Беззаперечно, що фундамент, основу має закласти саме конституційна реформа, яка априорі носить багатогранний, комплексний, складний політико-правовий характер. Найголовнішою рисою такої конституційної реформи є успішність її проведення та підвищення ефективності діяльності публічної влади (державної і муніципальної). Мають бути обдуманість, виваженість, урахування передового досвіду розвинених, демократичних зарубіжних країн, сучасних досягнень конституціоналізму, спрямованість на довготривале використання й далеку перспективу тощо.

А, відтак, конституційна реформа в Україні повинна базуватися на ґрунтовній науково-теоретичній основі, яка юридичною наукою, в цілому, видається сформованою.

Так, філософсько-світоглядні підходи, що визначають стратегію конституційної модернізації, її соціально-економічні, політичні передумови розробки та втілення, знаходять своє відображення в працях Е. Бюрка, Ю. Габермаса, Дж. Гоббса, Д. Г'юма, О. Гюфе, Й. Гюффнера, В. Липинського, Дж. Лока, Н. Лумана, М. Ф. Мариновича, Ж. Марітена, А. М. Медушевського, Ж. де Местра, О. М. Мироненка, Дж. Ст. Мілля, Т. Парсонса, Ф. Фукуями та багатьох інших науковців.

Теорія конституції та конституціоналізм були предметом уваги таких вчених: М. В. Баглая, Л. Генкіна, С. М. Головатого, Ж. П. Жакке, В. М. Кампа, М. І. Козюбри, А. М. Колодія, Д. Коммерсу, А. Р. Крусян, В. В. Лемака, П. Ф. Мартиненка, В. Ф. Мелашенка, Г. Р. Монагана, М. В. Оніщука, В. Ф. Погорілка, М. В. Савчина, О. В. Скрипнюка, І. Д. Сліденка, М. І. Ставнійчук, П. Б. Стецюка, В. Я. Тація, Ю. М. Тодики, Г. Тойбнера, В. Л. Федоренка, А. Шайо, В. М. Шаповала, Ю. С. Шемшученка, О. І. Ющика та ін.

Разом із тим опрацювання наведеного вище вагомого доктринального доробку дає підстави стверджувати, що сучасні аспекти конституційної реформи в Україні, її роль та значення в модернізації механізму Української держави, підвищення ефективності його діяльності не знаходять свого належного науково-теоретичного відображення. Можливо, це пов'язано і з тим, що раціональні пропозиції, висловлені науково-експертним середовищем, залишаються поза увагою можновладців.

Як наслідок, **метою цієї статті** є формально-юридичний аналіз законів України про внесення змін і доповнень до Конституції України¹, дослідження законопроектів про внесення змін і доповнень до Основного Закону нашої держави, встановлення їх ролі й значення для підвищення ефективності публічної влади в Україні, її наближення до потреб і запитів українських громадян, підвищення рівня їх життя.

Як відомо, Закон України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. № 742-VII² поновив юридичну силу Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV³, Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 1 лютого 2011 р. № 2952-VI⁴, Закону України «Про внесення змін до статті 98 Конституції України» від 19 вересня 2013 р. № 586-VII⁵.

Окрім того, 2 червня 2016 р. Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»⁶, що набув юридичної сили 30 вересня 2016 року.

Також різними суб'єктами права законодавчої ініціативи внесено на розгляд Верховної Ради України низку законопроектів про внесення змін і доповнень до Конституції України. Як видається, ключовими, на наш погляд, з них є: а) законопроект про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади (за реєстр. № 2217а⁷) внесений Президентом України, що вже попередньо схвалений парламентом України⁸; б) проект закону про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України та суддів) (за реєстр. № 1776⁹), який отримав позитивний висновок Конституційного Суду України щодо його відповідності вимогам ст. ст. 157 і 158 Конституції України¹⁰ та проект закону про внесення змін до Конституції України (в частині скасування депутатської недоторканності) від 19 липня 2017 р. за реєстр. № 6773¹¹.

Загалом, варто зауважити, що спроби реформувати Конституцію України носять постійний характер і розпочалися майже одночасно з моменту її прийняття. Фактично за каденції всіх президентів України проголошувалися ті чи інші законодавчі конституційні ініціативи щодо реформування Основного Закону держави.

З огляду на наведене постають питання: а) невже такий недосконалий Основний Закон України? б) внесені конституційні зміни і доповнення покращили Конституцію України, підвищили ефективність організації й діяльності публічної влади, поліпшили життя українського народу?

На наш погляд, конституційна реформа в реаліях України перетворилася на перманентний процес, який, в переважній більшості випадків, не має на меті покращення механізму Української держави, втілення в національне правове поле європейських демократичних стандартів організації і діяльності публічної (державної й муніципальної) влади, покращення життя народу України, а націлений на поділ сфер впливу між різними фінансово-промисловими групами та їх лобістами в урядових колах.

Адже окремі конституційні зміни фактично розбалансували державну владу в Україні, зруйнували і той слабкий, закріплений в Конституції редакції 28 червня 1996 р., механізм стримування і противаг між гілками державної влади, створили передумови для організації в «ручному режимі» та є, значною мірою, корупціогенними.

Для прикладу, Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. за № 2222-IV запровадив в Україні парламентсько-президентську форму правління, змінивши порядок формування Уряду України, проте не сформулював на конституційному рівні відповіді на ключові питання щодо його створення, не окреслив чітко конституційний статус основних суб'єктів, уповноважених на його формування (наприклад, коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України).

Адже, відповідно до ст. 114 Конституції України Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України за поданням Президента України. Кандидатуру для призначення на посаду Прем'єр-міністра України вносить Президент України за пропозицією коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, сформованої відповідно до ст. 83 Конституції України.

Міністр оборони України та Міністр закордонних справ України призначаються Верховною Радою України за поданням Президента України, інші члени Кабінету Міністрів України призначаються Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра України.

У результаті аналізу положень вказаної статті постають логічні питання:

В які строки Президент України вносить подання щодо кандидатур на посади Прем'єр-міністра України, Міністра оборони, Міністра закордонних справ України?

Інше, не менш важливе питання, – внесення подання щодо кандидатури на посаду Прем'єр-міністра України – це право Президента України чи обов'язок? Іншими словами, чи може Президент відхилити кандидатуру, запропоновану коаліцією депутатських фракцій, висунути свою пропозицію і які юридичні наслідки, які санкції конституційно-правової відповідальності будуть застосовані до глави держави у випадку, якщо Президент буде ігнорувати пропозицію коаліції депутатських фракцій і не буде вчиняти будь-яких дій.

У переважній більшості наведених вище питань Конституція України не дає відповіді. Не формулюють відповіді на ці запитання й інші нормативно-правові акти України.

Так, якщо строк внесення Президентом України подання щодо кандидатури на посаду Прем'єр-міністра України встановлено Конституцією України не пізніше п'ятнадцяти діб з дня надходження пропозиції від коаліції (п. 9 ст. 106 Конституції України та ст. 8 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 р. № 794-VII¹²), то строки внесення подання щодо кандидатур на посади Міністра оборони, Міністра закордонних справ України ні в Конституції України, ні в жодному іншому чинному нормативно-правовому акті не встановлені.

Як наслідок, у зв'язку з нечіткістю формулювання конституційної процедури утворення Уряду України на конституційному рівні закладено ймовірність протистояння між Президентом України та Верховною Радою України. Адже саме на парламент України покладено конституційний обов'язок щодо формування Уряду України. Нагадаємо, що п. 2 ст. 90 Конституції України закріплює право Президента України на розпуск парламенту у випадку, якщо останній протягом 60 днів після відставки Кабінету Міністрів України не сформував персональний склад уряду. Відповідно, може скластися дивна ситуація, коли Президент України, для прикладу, не внесе подань щодо Міністра закордонних справ та Міністра оборони і таким чином створить перешкоди щодо продуктивного виконання Верховною Радою України конституційного обов'язку сформувати Уряд України.

Разом із тим, відповідаючи на питання – внесення подання щодо кандидатури на посаду Прем'єр-міністра України за пропозицією коаліції депутатських фракцій – це право Президента України чи його обов'язок, варто звернути увагу на такі аспекти.

З одного боку, формально-юридичний аналіз Конституції України та Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 р. № 794-VII дають підстави стверджувати, що це обов'язок Президента України – внести подання щодо кандидатури на посаду Прем'єр-міністра України за пропозицією коаліції депутатських фракцій. Більше того, Президент України фактично не може відхилити кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра України, запропоновану коаліцією депутатських фракцій. Стаття 8 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 р. № 794-VII встановлює, що Президент України інформує Верховну Раду України про неможливість внесення подання щодо запропонованої кандидатури на посаду Прем'єр-міністра України, якщо остання не відповідає вимогам до члена Кабінету Міністрів України.

Але водночас дослідження категорії «юридичний обов'язок» в переважній більшості вказують, що це вид і міра належної й можливої поведінки, що підкріплена у випадку невиконання або неналежного виконання юридичною відповідальністю. У контексті проблематики, що розглядається, слід говорити про конституційно-правову відповідальність Президента України за не внесення подання стосовно кандидатури на посаду Прем'єр-міністра України. Проте остання фактично відсутня, оскільки потребує відповідного законодавчого забезпечення. Єдиним, за певних умов дієвим, засобом виконання Президентом України конституційних положень стосовно порядку формування Кабінету Міністрів України залишається політична відповідальність глави держави.

Як наслідок, таке конституційне реформування створює перманентне протистояння між Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України, що, відповідно, не сприяє підвищенню ефективності діяльності публічної влади в Україні, створює суттєві перешкоди у розвитку правової, демократичної, соціальної, європейської Української держави, є живильним середовищем для корупції у вищих ешелонах влади.

Потрібно наголосити, що автор цієї публікації жодною мірою не виступає проти Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. за № 2222-IV, що запровадив в Україні парламентсько-президентську форму правління. Він відстоює позицію, що будь-які конституційні зміни й доповнення повинні носити чіткий, однозначний, обґрунтований та обдуманий характер, спрямовані на доготривале використання і далеку перспективу та, бажано, схвалені народом України.

На жаль, обсяг цієї публікації не дає можливості належним чином дослідити цей та інші закони України та законопроекти про внесення змін і доповнень до Конституції України. Але, водночас, зважаючи на вагомість питання конституційної децентралізації публічної влади в Україні, що є одним із головних напрямів сучасної конституційної реформи, обійти увагою ці конституційні новації неможливо.

Як відомо, Президент України вніс до Верховної Ради України законопроект № 2217а «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». На його думку, метою запропонованих змін є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування. З цією метою законопроектом № 2217а «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» передбачається ліквідація районних та обласних державних адміністрацій та покладання обов'язків щодо здійснення державної влади в районах і областях, у Києві та Севастополі на префектів. Останні будуть призначатися на посаду та звільнятися з посади за поданням Кабінету Міністрів України Президентом України. Окрім того, районні та обласні ради будуть формувати власні виконавчі комітети, що відповідно представлятимуть спільні інтереси територіальних громад району, області.

Варто зазначити, що вказаний законопроект, беззаперечно, містить певні позитивні положення щодо посилення децентралізації державної влади в Україні. Проте практичні позитивні наслідки реалізації положень вказаних конституційних змін багато в чому залежать від прийняття низки законів, що будуть спрямовані на створення механізму реалізації цих конституційних положень та повноцінно розкриватимуть правовий статус громад, префектів, виконавчих органів місцевого самоврядування громад, особливостей їх правових відносин з органами державної влади.

Однак слід підкреслити, що законопроект за № 2217а містить і положення дестабілізуючого характеру, що жодною мірою не сприяють розбудові Української держави та консолідації української нації. Це п. 18 запропонованих змін до Розділу XV «Перехідні положення» Конституції України, відповідно до якого особливості здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей визначаються окремим законом.

Нагадаємо, що попереднє схвалення Верховною Радою України законопроекту за № 2217а про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади призвело до розвалу коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, кривавого протистояння під будинком парламенту, загибелі та каліцтва низки співробітників Національної гвардії України. Пункт 18 запропонованих змін до Розділу XV «Перехідні положення» Конституції України законопроекту № 2217а викликав обурення та резонанс на сесіях низки обласних рад та обумовив їх заяви про потребу надання аналогічного статусу й іншим регіонам України¹³.

Внесення положень «особливості здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей визначаються окремим законом» до Розділу XV «Перехідні положення» Конституції України без встановлення чітких часових рамок грубо порушує вимоги до техніки конституційної нормотворчості.

Потрібно зауважити, що Верховною Радою України 16 вересня 2014 р. було прийнято Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» за № 1680-VII¹⁴ та 17 березня 2015 р. внесено в нього зміни щодо дотриманням стандартів ОБСЄ щодо проведення демократичних виборів в окремих районах Донецької і Луганської областей.

Цей Закон суперечить Конституції України та значному спектру інших нормативно-правових актів нашої країни, фактично закріплює відмову держави від суверенітету в окремих районах Донецької і Луганської областей у ключових функціях: безпеці, правопорядку, правосудді та зовнішніх зносинах, суперечить юридичній техніці нормотворення та й здоровому глузду.

Як наслідок, такі конституційні зміни нівелюють сам Основний Закон, не покращують механізм держави, не спрямовані на формування збалансованої системи стримувань і противаг між гілками державної влади, не підвищують ефективність публічної влади в Україні, містять високий індикатор корупціогенності, а, відповідно, є суттєвою перепорою для подальшого динамічного поступу Української держави, її розвитку як європейської, демократичної, правової, соціальної, єдиної, незалежної, соборної країни.

¹ Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Юрінком, 1996. – 80 с.

² Про відновлення дії окремих положень Конституції України : Закон України від 21 лютого 2014 р. № 742-VII // *Голос України*. – 2014. – 1 березня.

³ Про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 1 лютого 2011 р. № 2952-VI // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. – № 10. – Ст. 68.

⁴ Про внесення змін до статті 98 Конституції України : Закон України від 19 вересня 2013 р. № 586-VII // *Відомості Верховної Ради України*. – 2014. – № 11 – Ст. 142.

⁵ Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII // *Офіційний вісник України*. – 2016. – № 51. – Ст. 1799.

⁶ Проект закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) від 1 липня 2015 р. № 2217а : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812

⁷ Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади : постанова Верховної Ради України від 31 серпня 2015 р. № 656-VIII // *Голос України*. – 2015. – 2 вересня.

⁸ Проект закону про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України та суддів) від 16 січня 2015 р. № 1776 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53602

⁹ Висновок Конституційного Суду України «У справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України та суддів вимогам статей 157 і 158 Конституції України» від 16 червня 2015 р. № 1-в/2015 // *Офіційний вісник України*. – 2015. – № 53. – Ст. 1725.

¹⁰ Проект закону про внесення змін до Конституції України (в частині скасування депутатської недоторканності) від 19 липня 2017 р. за реєстр. № 6773 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62352

¹¹ Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (зі змінами, внесеними згідно із законами України від 27 березня 2014 р. № 1170-VII, від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII, від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII, від 2 березня 2015 р. № 213-VIII, від листопада 2015 р. № 766-VIII, від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII, від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII, від 24 грудня 2015 р. № 911-VIII, від 16 лютого 2016 р. № 1005-VIII, від 6 грудня 2016 р. № 1774-VIII, від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII, від 21 лютого 2017 р. № 1862-VIII) // *Голос України*. – 2014. – 1 березня.

¹² *Семків В.* «Особливий статус» вилазить Закарпаттям / В. Семків // *Збруч*. – 2016. – 12 квітня : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zbruc.eu/node/50187>

¹³ Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей : Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1680-VII (зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 17 березня 2015 р. № 256-VIII) // Офіційний Вісник України. – 2014. – № 85. – Ст. 2386.

Резюме

Демиденко В. О. Реалії та тенденції сучасної конституційної реформи в аспекті підвищення ефективності публічної влади в Україні.

Статтю присвячено формально-юридичному аналізу законів України про внесення змін і доповнень до Конституції України, дослідженню законопроектів про внесення змін і доповнень до Основного Закону, встановлення їх ролі і значення для підвищення ефективності публічної влади в Україні.

Ключові слова: Конституція, конституційна реформа, підвищення ефективності публічної влади в Україні.

Резюме

Демиденко В. А. Реалии и тенденции современной конституционной реформы в аспекте повышения эффективности публичной власти в Украине.

Статья посвящена формально-юридическому анализу законов Украины о внесении изменений и дополнений к Конституции Украины, исследованию законопроектов о внесении изменений и дополнений к Основному Закону, установлению их роли и значению для повышения эффективности публичной власти в Украине.

Ключевые слова: Конституция, конституционная реформа, повышение эффективности публичной власти в Украине.

Summary

Demidenko V. Realities and tendencies of modern constitutional reform are in the aspect of increase of efficiency of public power in Ukraine.

The article is dedicated to the formal-legal analysis of laws of Ukraine about making alteration and additions in Constitution of Ukraine, to research of bills about making alteration and additions in Basic Law, establishment of their role and value, for the increase of efficiency of public power in Ukraine.

Key words: Constitution, constitutional reform, improving the effectiveness of public authorities in Ukraine.

УДК 342.41:351.84

I. С. ДЕМЧЕНКО

Іван Сергійович Демченко, кандидат юридичних наук, докторант Інституту законодавства Верховної Ради України

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА ПРАВА ЛЮДИНИ У ПРАКТИЦІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Питання охорони здоров'я у контексті функціонування національної системи охорони здоров'я характеризуються значною актуальністю в українському суспільстві. Це пов'язується із декількома спробами реформування національної системи охорони здоров'я та з останніми законодавчими ініціативами уряду і Міністерства охорони здоров'я України щодо кардинальної зміни організації функціонування та фінансування національної системи охорони здоров'я. Однак питання того, на яких принципах має функціонувати оновлена національна система охорони здоров'я, залишається предметом як наукового дискурсу, так і дискусій у суспільстві.

Мета даної статті – дослідити практику Конституційного Суду України (далі – КСУ) щодо питань організації національної системи охорони здоров'я. На наш погляд, правові позиції, висвітлені КСУ, можуть бути взяті за основу майбутніх проектів щодо реформування системи охорони здоров'я та враховані при наданні пропозицій до законопроектів, що перебувають на розгляді у Верховній Раді України.

Окрім цього, ведучи мову про національну систему охорони здоров'я, неможливо залишити осторонь питання соціальних прав людини загалом та прав людини у сфері охорони здоров'я зокрема. У літературі зазначаються проблеми із реалізацією прав людини у сфері охорони здоров'я на практиці. Основною пересторогою вважають складне економічне становище України та, як певний наслідок, – недостатнє фінансування сектору охорони здоров'я.

У цьому зв'язку основними завданнями є такі: дослідити практику Конституційного Суду України щодо питань охорони здоров'я та прав людини; визначити ключові положення, які засади організації системи охорони здоров'я можливо вивести із практики КСУ; розглянути перспективи подальшого розгляду КСУ питань, пов'язаних з охороною здоров'я та правами людини.